

**BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

**BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

No. 2

AHMAD DONISH MA'RIFATPARVARLIK G'OYALARI ASOSIDA YOSHLARDA MA'NAVY-AXLOQIY KAMOLOTNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Qo'ldoshev Mehriddin Avezmurodovich,

Buxoro davlat pedagogika instituti

II bosqich tayanch doktoranti

mehridinco'ldoshev91@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada Ahmad Donish ma'rifatparvarlik g'oyalari asosida yoshlarda ma'naviy-axloqiy kamolotni shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Ahmad Donishning ilm, aql-idrok, axloqiy yetuklik, insonparvarlik, adolat, ma'rifat va ijtimoiy mas'uliyat haqidagi qarashlari bugungi ta'lim-tarbiya jarayonida barkamol avlodni tarbiyalashda muhim nazariy va amaliy manba bo'lib xizmat qilishi asoslab berilgan. Maqolada Donish merosidagi ma'naviy-axloqiy g'oyalarni ta'lim mazmuniga singdirish, yoshlarni milliy qadriyatlarga hurmat, ilmga intilish, halollik, vatanparvarlik, ma'rifatparvarlik va insoniy fazilatlar ruhida tarbiyalash yo'llari tahlil qilingan. Ahmad Donish qarashlarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar, tarbiyaviy mashg'ulotlar, fanlararo integratsiya va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bilan uyg'unlashtirishning samarali jihatlari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Ahmad Donish, ma'rifatparvarlik, ma'naviy-axloqiy kamolot, yoshlar tarbiyasi, pedagogik imkoniyat, milliy qadriyatlar, axloqiy tarbiya, ilm, ma'naviyat, barkamol avlod, insonparvarlik, ma'rifat.

PEDAGOGICAL POSSIBILITIES OF FORMING SPIRITUAL AND MORAL MATURITY IN YOUTH BASED ON AHMAD DONISH'S ENLIGHTENMENT IDEAS

Kuldoshev Mehriddin Avezmurodovich,

Bukhara State Pedagogical Institute

II stage basic doctoral student

mehridinco'ldoshev91@gmail.com

Abstract. This article highlights the pedagogical possibilities of forming spiritual and moral maturity in youth based on Ahmad Donish's enlightenment ideas. It is substantiated that Ahmad Donish's views on science, reason, moral maturity, humanism, justice, enlightenment, and social responsibility serve as an important theoretical and practical source in educating a harmoniously developed generation in today's educational process. The article analyzes ways of integrating the spiritual and moral ideas in Donish's heritage into educational content and educating youth in the spirit of respect for national values, pursuit of knowledge, honesty, patriotism, enlightenment, and human qualities. It also reveals the effective aspects of combining Ahmad Donish's views with modern pedagogical technologies, educational activities, interdisciplinary integration, and spiritual-enlightenment work.

Keywords: Ahmad Donish, enlightenment, spiritual and moral maturity, youth education, pedagogical possibility, national values, moral education, science, spirituality, harmonious generation, humanism, enlightenment.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ДУХОВНО- ПРАВСТВЕННОГО СОВЕРШЕНСТВА У МОЛОДЕЖИ НА ОСНОВЕ ПРОСВЕТИТЕЛЬСКИХ ИДЕЙ АХМАДА ДОНИША

Кулдошев Мехриддин Аvezмуродович,

Бухарский государственный педагогический институт

Базовый докторант II степени

mehridinco'ldoshev91@gmail.com

Аннотация. В данной статье освещаются педагогические возможности формирования духовно-нравственного совершенства у молодежи на основе просветительских идей Ахмада Дониша. Обосновано, что взгляды Ахмада Дониша на науку, разум, нравственную зрелость, гуманизм, справедливость, просвещение и социальную ответственность служат важным теоретическим и практическим источником в воспитании гармонично развитого поколения в современном образовательном процессе. В статье анализируются пути внедрения духовно-нравственных идей наследия Дониша в содержание образования, воспитания молодежи в духе уважения к национальным ценностям, стремления к знаниям, честности, патриотизма,

просвещения и человеческих качеств. Также раскрываются эффективные стороны сочетания взглядов Ахмада Дониша с современными педагогическими технологиями, воспитательными занятиями, межпредметной интеграцией и духовно-просветительской работой.

Ключевые слова: Ахмад Дониш, просветительство, духовно-нравственное совершенство, воспитание молодежи, педагогические возможности, национальные ценности, нравственное воспитание, наука, духовность, гармоничное поколение, гуманизм, просвещение.

Kirish. Bugungi globallashuv, axborot oqimining kuchayishi va ijtimoiy hayotda turli g‘oyaviy ta’sirlarning ortib borishi yosh avlod tarbiyasiga yangicha yondashishni talab qilmoqda. Zamonaviy ta’lim tizimi yoshlarni faqat bilimli qilib tarbiyalash bilan cheklanmasdan, ularni ma’naviy yetuk, axloqan pok, mustaqil fikrlaydigan, milliy qadriyatlarni qadrlaydigan, vatanparvar va ijtimoiy mas’uliyatli shaxs sifatida shakllantirishi zarur. Shu nuqtai nazardan, tarixiy-ma’naviy merosimizni chuqur o‘rganish, ma’rifatparvar allomalarimizning pedagogik qarashlarini ta’lim-tarbiya jarayoniga tatbiq etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Ana shunday ulug‘ ma’rifatparvarlardan biri Ahmad Donish bo‘lib, uning ilm, axloq, adolat, ma’naviyat va inson kamoloti haqidagi qarashlari bugungi yoshlar tarbiyasida muhim pedagogik manba sifatida xizmat qiladi.

Ahmad Donish o‘z davrining yirik mutafakkiri, ma’rifatparvari, tarixchisi va pedagogik tafakkur egasi sifatida Markaziy Osiyo ijtimoiy-ma’naviy hayotida chuqur iz qoldirgan. U xalqni jaholatdan, befarqlikdan, taqlidchilikdan va ma’naviy sustlikdan xalos etishning asosiy yo‘li ilm, aql-idrok, axloqiy poklik va ma’rifatda ekanini ta’kidlagan. Donish qarashlarida insonning haqiqiy kamoloti uning ilmi bo‘lishi, yaxshi xulq egasi sifatida shakllanishi, jamiyat oldidagi mas’uliyatini anglashi va hayotga ongli munosabatda bo‘lishi bilan belgilanadi. Bu jihatlar bugungi ta’lim tizimida yoshlarni ma’naviy-axloqiy kamolot sari yo‘naltirishda dolzarb ahamiyatga ega.

Adabiyotlar tahlili. Ahmad Donishning ma’rifatparvarlik g‘oyalari uning asarlarida ilm, axloq, adolat, insonparvarlik va jamiyat taraqqiyoti bilan uzviy bog‘liq holda yoritilgan. Donish ilmni insonni jaholatdan qutqaruvchi, jamiyatni taraqqiyotga yetaklovchi va shaxsni komillikka boshlovchi kuch sifatida baholaydi. U o‘z davridagi jaholat, taqlidchilik, ilmga befarqlik va axloqiy sustlik kabi illatlarni tanqid qilib, jamiyat taraqqiyotini ma’rifat bilan bog‘laydi. Uning pedagogik qarashlarida ilm va tarbiya bir-biridan ajralmaydigan jarayon sifatida talqin qilinadi.

Donishning ma’rifatparvarlik merosida yosh avlodni axloqiy jihatdan yetuk qilib tarbiyalash masalasi alohida o‘rin egallaydi. U inson kamolotini faqat bilim bilan emas, balki odob, halollik, rostgo‘ylik, mehr-oqibat, adolat va jamiyatga foydali bo‘lish kabi fazilatlar bilan bog‘laydi. Bu qarashlar bugungi ta’lim-tarbiya jarayonidagi ma’naviy-axloqiy tarbiya tamoyillari bilan uyg‘unlashadi. Chunki zamonaviy pedagogika ham shaxsni faqat bilimli emas, balki ma’naviy yetuk, ijtimoiy mas’uliyatli va axloqan barkamol inson sifatida shakllantirishni asosiy maqsadlardan biri deb belgilaydi.

Ahmad Donish merosi bo‘yicha olib borilgan ilmiy izlanishlarda uning pedagogik qarashlari, ma’rifatparvarlik faoliyati, jamiyat taraqqiyoti haqidagi fikrlari va yoshlar tarbiyasiga oid g‘oyalari turli jihatlardan o‘rganilgan. Tadqiqotchilar Donishning ilmga, aql-idrokka, axloqiy poklikka va insonparvarlikka asoslangan qarashlarini milliy pedagogik tafakkur rivojidadagi muhim bosqichlardan biri sifatida baholaydilar. Uning merosi bugungi kunda ta’lim mazmunini milliy-ma’naviy asoslar bilan boyitish, yoshlarda tarixiy xotira, milliy o‘zlikni anglash va axloqiy immunitetni shakllantirishda muhim manba hisoblanadi. Ahmad Donish asarlarida ilgari surilgan ma’rifiy qarashlar o‘z davrining ijtimoiy muammolariga javob sifatida yuzaga kelgan bo‘lsa-da, ular bugungi kun uchun ham dolzarb ahamiyatga ega. Chunki mutafakkir insonni kamolotga yetkazishda ilm, aql, odob va axloqni asosiy mezon deb biladi. Uning fikrlarida yosh avlod tarbiyasi, jamiyatning ma’naviy yangilanishi, ilmi insonning mas’uliyati va xalqni ma’rifat orqali yuksaltirish g‘oyalari markaziy o‘rin tutadi. Shu jihatdan Ahmad Donish merosi pedagogika tarixida nafaqat tarixiy manba, balki zamonaviy ta’lim-tarbiya jarayoni uchun amaliy ahamiyatga ega bo‘lgan ilmiy-metodik asos sifatida ham baholanadi.

Pedagogika tarixiga oid manbalarda ma’rifatparvarlik g‘oyalari jamiyat taraqqiyoti, inson kamoloti va ta’lim tizimini yangilash bilan bog‘liq holda izohlanadi. Ma’rifatparvar allomalar insonni jaholatdan chiqarish, uni ilmi, axloqli va ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllantirishni asosiy maqsad deb bilganlar. Ahmad Donish ham ana shu yo‘nalishdagi ilg‘or qarashlari bilan ajralib turadi. U ta’limni shunchaki bilim berish jarayoni sifatida emas, balki insonning ichki dunyosini boyituvchi, tafakkurini uyg‘otuvchi va axloqiy fazilatlarini shakllantiruvchi muhim vosita sifatida talqin etadi. Bu esa hozirgi kompetensiyaviy

va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari bilan bevosita uyg'unlashadi. Ahmad Donish merosini o'rgangan tadqiqotchilar uning qarashlarida milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligini alohida ta'kidlaydilar. Donish bir tomondan xalqning tarixiy tajribasi, ma'naviy an'analari va axloqiy mezonlariga tayansa, ikkinchi tomondan ilm-fan, yangilikka intilish, dunyoviy bilimlarni egallash va jamiyatni isloh qilish zaruratini ilgari suradi. Mazkur yondashuv bugungi ta'lim tizimi uchun ham muhimdir, chunki zamonaviy yoshlar milliy ildizlarga tayangan, shu bilan birga dunyoqarashi keng, zamonaviy bilimlarni egallagan shaxs sifatida shakllanishi lozim.

Donishning pedagogik qarashlarini tahlil qilishda uning ilm va axloqni uzviy birlikda ko'rganini alohida qayd etish zarur. Mutafakkir nazarida ilm insonni komillikka yetaklaydi, biroq axloqiy fazilatlar bilan uyg'unlashmaguncha u jamiyat uchun to'liq foyda keltira olmaydi. Shu sababli Donish merosida ma'naviy-axloqiy tarbiya masalasi ilmiy tarbiya bilan bir qatorda turadi. Hozirgi ta'lim-tarbiya jarayonida ham bu g'oya nihoyatda dolzarb bo'lib, yoshlarni bilimli, lekin ayni paytda halol, vijdonli, adolatli va insonparvar qilib tarbiyalashni talab qiladi. Shuningdek, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, Ahmad Donish g'oyalari yoshlarning ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Uning qarashlarida inson o'z hayoti, oilasi va jamiyati oldidagi burchini anglagan holda yashashi kerakligi ta'kidlanadi. Bu fikrlar bugungi yoshlar tarbiyasida fuqarolik pozitsiyasi, vatanparvarlik, jamoaga foydali bo'lish, ijtimoiy faollik va mas'uliyat kabi sifatarni shakllantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, ma'naviy-ma'rifiy ishlar jarayonida Donish qarashlaridan foydalanish yoshlarning o'zligini anglashiga, milliy qadriyatlarga hurmat bilan qarashiga va jamiyatdagi o'rnini chuqurroq tushunishiga yordam beradi.

Ahmad Donish merosiga oid ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, uning ma'rifatparvarlik g'oyalari hozirgi ta'lim-tarbiya jarayonida katta pedagogik imkoniyatlarga ega. Mutafakkirning ilm, ma'rifat, axloq, insonparvarlik, ijtimoiy mas'uliyat va adolat haqidagi qarashlari yoshlarning ma'naviy-axloqiy kamolotini shakllantirish uchun muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli Ahmad Donish merosini chuqur o'rganish, uni pedagogik jarayonga tizimli tatbiq etish va zamonaviy ta'lim metodlari bilan uyg'unlashtirish yosh avlod tarbiyasida samarali natijalarga erishishga yordam beradi.

Metodologiya. Ahmad Donish ma'rifatparvarlik g'oyalari asosida yoshlarda ma'naviy-axloqiy kamolotni shakllantirish uchun, avvalo, ta'lim mazmuniga uning ilmiy-ma'rifiy va axloqiy qarashlarini maqsadli kiritish zarur. Bu jarayonda Donish asarlaridagi ilmga intilish, jaholatga qarshi kurash, axloqiy poklik, insonparvarlik, adolat va ijtimoiy mas'uliyat g'oyalari dars mazmuni bilan bog'langan holda o'rganilishi kerak. Ayniqsa, tarix, adabiyot, pedagogika, ma'naviyat asoslari va tarbiya fanlarida Donish qarashlaridan foydalanish yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini boyitadi. Ta'lim jarayonida Ahmad Donish merosini o'rganishda interaktiv metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi. Tahliliy suhbat, bahs-munozara, esse yozish, muammoli savollar, loyiha ishlari, keys-stadi, klaster va taqdimot kabi metodlar yoshlarning faolligini oshiradi. Masalan, “Ilm va axloq uyg'unligi”, “Ma'rifat jaholatga qarshi kuch sifatida”, “Ahmad Donish qarashlarida komil inson masalasi”, “Yoshlar tarbiyasida tarixiy merosning o'rnini” kabi mavzularda mashg'ulotlar tashkil etish yoshlarni chuqur fikrlashga, o'z qarashlarini asoslashga va ma'naviy qadriyatlarni anglashga undaydi.

Donish g'oyalarini tarbiyaviy ishlar tizimiga kiritish ham muhim metodik yo'nalishdir. Ta'lim muassasalarida “Ahmad Donish ma'rifat saboqlari”, “Ilm va axloq haftaligi”, “Ma'rifatparvarlar merosi va yoshlar tarbiyasi”, “Komil inson g'oyasi va zamonaviy yoshlar” kabi ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar tashkil etilishi mumkin. Bunday tadbirlar yoshlarning tarixiy merosga qiziqishini oshiradi, ularda milliy iftixor, vatanparvarlik va ijtimoiy mas'uliyat hissini kuchaytiradi.

Muhokama. Ahmad Donishning ma'rifatparvarlik g'oyalari ilm va axloq uyg'unligi alohida o'rin tutadi. U ilmni insonni jaholatdan qutqaruvchi, jamiyatni taraqqiyot sari yetaklovchi, shaxsni komillikka boshlovchi kuch sifatida talqin etadi. Biroq Donish nazarida ilm axloqdan ajralgan holda to'liq samara bermaydi. Ilmli inson halol, adolatli, ma'naviy yetuk va insonparvar bo'lishi kerak. Bu g'oya bugungi ta'lim jarayoni uchun ham nihoyatda muhimdir. Chunki yosh avlodni faqat kasbiy bilimlar bilan qurollantirish yetarli emas; ularni ezgulik, odob, vatanparvarlik, ijtimoiy mas'uliyat va insoniy fazilatlar ruhida tarbiyalash ham ta'limning asosiy vazifalaridan biridir. Yoshlarning ma'naviy-axloqiy kamolotini shakllantirishda Donish qarashlaridagi insonparvarlik tamoyili muhim ahamiyatga ega. Insonparvarlik boshqalarga hurmat, mehr-muruvvat, adolatli munosabat, yordamga tayyorlik va jamiyat manfaatini shaxsiy manfaatdan ustun qo'ya olish kabi sifatlarda namoyon bo'ladi. Ahmad Donish g'oyalari asosida yoshlarni insonparvarlik ruhida tarbiyalash ularning ijtimoiy hayotga ongli munosabatini rivojlantirishga yordam beradi.

Fanlararo integratsiya Ahmad Donish merosini o'rganishda muhim pedagogik imkoniyat yaratadi. Donish merosi birgina tarix yoki adabiyot doirasida emas, balki pedagogika, falsafa, ma'naviyat, madaniyatshunoslik va ijtimoiy fanlar bilan bog'liq holda o'rganilishi kerak. Bunday yondashuv yoshlarning keng dunyoqarashini shakllantiradi, ularni tarixiy shaxslar merosini bugungi hayot bilan bog'lab tushinishga o'rgatadi. Masalan, tarix darslarida Donish yashagan davrning ijtimoiy-siyosiy sharoiti o'rganilsa, pedagogika fanida uning ta'lim-tarbiyaga oid qarashlari zamonaviy tarbiya nazariyalari bilan uyg'unlashtiriladi. Bugungi raqamli jamiyat sharoitida Ahmad Donish merosini yoshlar orasida targ'ib qilishda raqamli vositalardan ham foydalanish zarur. Elektron taqdimotlar, videoroliklar, infografikalar, podkastlar, virtual ko'rgazmalar, onlayn viktorinalar va ijtimoiy tarmoqlardagi ma'rifiy kontentlar orqali Donish g'oyalari yoshlar uchun qiziqarli va tushunarli shaklda yetkazilishi mumkin. Bu esa ta'lim-tarbiya jarayonining zamonaviy va ta'sirchan bo'lishiga xizmat qiladi.

Natija. Ahmad Donish ma'rifatparvarlik g'oyalari asosida yoshlarda ma'naviy-axloqiy kamolotni shakllantirish natijasida bir qator muhim pedagogik samaralarga erishish mumkin. Avvalo, yoshlarda ilmga bo'lgan ijobiy munosabat kuchayadi. Donish merosi orqali ular ilmning inson kamoloti, jamiyat taraqqiyoti va ma'naviy uyg'unishdagi o'rni chuqurroq anglaydi. Bu esa ularni bilim olishga, mustaqil izlanishga va o'z ustida ishlashga undaydi.

Ikkinchidan, yoshlarda axloqiy qadriyatlarni anglash va ularga amal qilish ko'nikmalari rivojlanadi. Halollik, rostgo'ylik, odob, mehr-oqibat, adolat, insonparvarlik va vatanparvarlik kabi fazilatlar Donish qarashlari asosida hayotiy mazmun kasb etadi. Yoshlar axloqiy qadriyatlarni faqat nazariy tushuncha sifatida emas, balki kundalik hayotda amal qilinadigan muhim mezon sifatida qabul qiladi.

Uchinchidan, Ahmad Donish merosini o'rganish yoshlarning milliy o'zlikni anglashini mustahkamlaydi. Ular milliy pedagogik tafakkur tarixida ma'rifatparvar allomalarning o'rni anglaydi, o'z xalqining ilmiy-ma'naviy merosiga hurmat bilan qaraydi va tarixiy xotirasini boyitadi. Bu esa ularning ma'naviy immunitetini kuchaytiradi.

To'rtinchidan, Donish g'oyalari yoshlarning ijtimoiy mas'uliyatini oshiradi. Ular jamiyat taraqqiyoti ilmi, axloqli va faol fuqarolarga bog'liq ekanini tushunadi. Bu jarayon yoshlarda fuqarolik pozitsiyasi, vatanparvarlik, jamoaga foydali bo'lish va jamiyat hayotida faol ishtirok etish istagini shakllantiradi.

Ahmad Donish ma'rifatparvarlik g'oyalari asosida yoshlarda ma'naviy-axloqiy kamolotni shakllantirish bugungi ta'lim-tarbiya jarayoni uchun muhim pedagogik ahamiyatga ega. Donishning ilmga intilish, aql-idrokka tayanish, axloqiy poklik, insonparvarlik, adolat, vatanparvarlik va ijtimoiy mas'uliyat haqidagi qarashlari yosh avlodni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashda samarali nazariy-metodik manba bo'lib xizmat qiladi. Uning ma'rifatparvarlik merosi yoshlarni jaholatdan yiroq, ma'naviy yetuk, bilimli, halol va jamiyat oldidagi burchini anglaydigan shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Ahmad Donish qarashlarining muhim jihati shundaki, u ilm va axloqni bir-biridan ajratmagan holda talqin etadi. Mutafakkir nazarida haqiqiy kamolot faqat bilimga ega bo'lish bilan emas, balki o'sha bilimni ezgulik, adolat, insonparvarlik va jamiyat manfaatiga xizmat qildirish bilan belgilanadi. Bu g'oya bugungi ta'lim jarayoni uchun ham nihoyatda dolzarbdir. Chunki zamonaviy sharoitda yoshlarning faqat kasbiy bilimlarni egallashi yetarli emas, ular mustahkam ma'naviy dunyoqarash, axloqiy mezon, milliy qadriyatlarga hurmat va ijtimoiy mas'uliyat tuyg'usiga ham ega bo'lishi zarur.

Xulosa. Ahmad Donish ma'rifatparvarlik g'oyalarini ta'lim mazmuniga, tarbiyaviy mashg'ulotlarga, fanlararo integratsiyaga, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarga va zamonaviy pedagogik texnologiyalarga uyg'unlashtirish yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini boyitadi. Bunday yondashuv orqali yoshlar milliy merosni chuqur anglaydi, ilm va axloq uyg'unligini tushunadi, o'z xatti-harakatlariga mas'uliyat bilan qaraydi va jamiyat taraqqiyotiga daxldorlik hissini his etadi. Ayniqsa, Donish merosini tarix, adabiyot, pedagogika, ma'naviyat asoslari va tarbiya fanlari bilan bog'liq holda o'rganish yoshlarning milliy o'zlikni anglashiga, tarixiy xotirasini mustahkamlashiga va ma'naviy immunitetini kuchaytirishiga yordam beradi. Ahmad Donish g'oyalaridan foydalanish yoshlarni halollik, rostgo'ylik, odob, mehr-oqibat, vatanparvarlik, insonparvarlik va adolat kabi yuksak axloqiy fazilatlar ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi. Bu jarayonda o'qituvchining pedagogik mahorati, tarbiyaviy ishlarning mazmunan boyligi, interaktiv metodlardan foydalanish, bahs-munozara, esse, loyiha ishi, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar va raqamli ta'lim vositalarining uyg'un qo'llanilishi muhim ahamiyatga ega. Donish merosi yoshlar uchun faqat tarixiy ma'lumot emas, balki hayotiy saboq, axloqiy mezon va ma'naviy tarbiya manbai sifatida talqin etilishi lozim.

Umuman olganda, Ahmad Donish ma’rifatparvarlik g’oyalari asosida yoshlarda ma’naviy-axloqiy kamolotni shakllantirish zamonaviy ta’lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Mazkur yondashuv milliy meros va zamonaviy pedagogik talablar uyg’unligini ta’minlaydi, yoshlarning ma’naviy yetuk, ijtimoiy faol, mustaqil fikrlovchi va vatanparvar shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Shu bois Ahmad Donish merosini chuqur o’rganish, uni ta’lim-tarbiya jarayoniga tizimli tatbiq etish hamda yoshlar ongiga ma’rifatparvarlik g’oyalarini singdirish barkamol avlod tarbiyasida muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Donish A. Navodir ul-vakoe. - Toshkent: Sharq, 2002. - 256 b.
2. Donish A. Risolai xunari ta’lim va tarbiya. - Toshkent: O’zbekiston, 1992. - 184 b.
3. Xo’jayev Sh. Ahmad Donish va jadidchilik harakati. - Toshkent: Fan, 2011. - 200 b.
4. To’raqulov M. Ma’rifatparvarlik va zamonaviylik uyg’unligi. - Samarqand: Zarafshon, 2021. - 144 b.
5. Rajabova Z. Tarixiy shaxslar merosining ta’lim tizimidagi o’rni. - Toshkent: Ilm Ziyο, 2020. - 112 b.
6. Qurbonov A. Milliy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. - Toshkent: Iqtisodiyot, 2019. - 130 b.
7. Abduqodirov O. Ma’naviy meros va zamonaviylik. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2017. - 164 b.
8. G’aniyev T. Pedagogik fikrlar tarixida ma’rifatparvarlarning o’rni. - Buxoro: BuxDU, 2018. - 122 b.
9. Niyozmetov N. Zamonaviy ta’lim va ma’naviyat asoslari. - Toshkent: Iste’dod, 2022. - 138 b.
10. Islomova S. Tarixiy merosni o’rganishning didaktik asoslari. - Toshkent: Ilm Ziyο, 2020. - 118 b.
11. Hasanboyev J., Turg’unov S. Pedagogika nazariyasi va tarixi. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. - 170 b.
12. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat - yengilmas kuch. - Toshkent: Ma’naviyat, 2008. - 176 b.

Ikramova Aziza Aminovna , Sun'iy intellekt asosidagi adaptiv o'rganish tizimlari orqali talabalarning individual ta'lim trayektoriyasini loyihalash	136
Jumaniyozova Shahnoza Rajabboy qizi , Alohida ehtiyojmand bolalar bilan ishlashning psixologik xususiyatlari	142
Jumayeva Azizabonu Mo`min qizi , Pragmatik yondashuv orqali talabalarni refleksiv kompetensiyalarini takomillashtirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	147
Jumayeva Habiba G'aforovna , Ta'lim jarayonida geymifikatsion texnologiyalar vositasida talabalarning o'z-o'zini baholash kompetensiyasini rivojlantirish	156
Hakimova Nargiza Supxonovna, Kattayeva Mehrangiz Nabiyevena , Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kreativ fikrlashga yo'naltirilgan innovatsion texnologiyalar	162
Nadirxanovna Nozima Alisherovna , Yozma madaniyatlararo muloqotni o'rgatishda talabalarning sotsiologiyistik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	167
Очиллов Фарход Эгамбердиевич , Трансформация семейных традиций и их влияние на патриотическое воспитание молодого поколения в Узбекистане	171
Qurbonova Nafisa Saidjonovna , Differensiyal ta'lim va uning pedagogik ahamiyati	178
Qo'ldoshev Mehriddin Avezmurodovich , Ahmad Donish ma'rifatparvarlik g'oyalari asosida yoshlarda ma'naviy-axloqiy kamolotni shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	182
G.V. Izbullayeva, Baxodirova Xalimabonu Baxodirovna , Bo'lajak o'qituvchilarning media-kommunikativ kompetentligini rivojlantirish metodikasi	187
Qo'chqorov Nodir Bozorovich , Talabalarda iqtisodiy savodxonlik madaniyatini shakllantirishning innovatsion va intensiv ko'rinishlari	192
Sadullayeva Zarnigor To'liqinjonovna , Talabalarning o'z-o'zini tarbiyalash darajasini diagnostika qilish va monitoring tizimi	197
Safarova Nigora Nasillovna , Transformativ ta'limning metodologik asoslari: Tanqidiy pedagogika, refleksiv yondashuv va sotsiokonstruktivizm integratsiyasi	204
Teshayeva Dilnoza Chori qizi , Talabalarda ekologik mas'uliyat rivojlanishining pedagogik-psixologik omillari	210
D.I. Normatova , Ingliz tili o'qituvchilarini kreativ yondashuv asosida maxsus kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	217
Jumayeva Habiba G'aforovna , Ta'lim jarayonida geymifikatsion yondashuv orqali talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	222
Raximbayeva Gulyora Ulug'bekovna , Talabalarda media madaniyat va ijtimoiy identifikatsiya o'rtasidagi bog'liqlik	228
Hamdamova Nigora Olimovna , Pedagogical approaches and methods in understanding semantic content	234
Yaxyayeva Shoiraxon Toxirboyevna , Milliy kontent vositasida bolada tahliliy fikrlashni shakllantirish metodikasi	240
Filologiya fanlari	
Зиядуллаева Гульчехра Фатилло Кызы , Семантические синонимы глагола "Пить чай" И их стилистические особенности	245
Choriyeva Mehriniso Qiyomiddinovna , XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Buxoro adabiy muhiti va Abdurahmon Tamkin Buxoriyning adabiy merosi	250
Axmedova Dildora Bahodirovna, Jo'rayeva Mohigul Baxtiyor qizi , O'quvchilarning nutqiy etiket kompetensiyasini rivojlantirish masalalari	255
Ahatova Durdona Davron qizi , Omon Muxtor hikoyalaridagi badiiy zamon va inson tasvirining o'ziga xosliklari	260
Baxtiyorova Durdona Ixtiyor qizi , "Korpus texnologiyalari va sun'iy intellekt integratsiyasi asosida ingliz tilida og'zaki nutq hamda o'qib tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish"	264
Nosirova Dilfuza Mustafoyevna , Masallarning kelib chiqishi va rivojlanish bosqichlari	271
Nosirova Nodirabegim Nodirovna , Til o'rganish jarayonida sun'iy intellektning integratsiyasi: Lingvistik kompetensiyani shakllantirish, o'quv jarayonini shaxsiylashtirish va ta'lim samaradorligini oshirish imkoniyatlari	275
To'raboyeva Muqaddas, Pirimova Madina Ramazonovna , Ona tili o'qitish metodikasining zamonaviy konsepsiyasi: Taqiqotlar va yondashuvlar (alijon hamroyevning ilmiy maktabi misolida)	279
Ijtimoiy fanlar	